

ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ У ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ У ПЕРІОД ВОЄННОГО ЧАСУ

Галка О. В., Галка С. Ю.

*здобувачі вищої освіти другого (магістерського) рівня
ОП Психологія. Практична психологія
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя, Україна*

У сучасних умовах воєнного стану питання психологічної стійкості та професійного здоров'я працівників поліції набуває особливої актуальності. Виконання службових обов'язків у ситуаціях підвищеного ризику, постійне перебування у стресогенному середовищі, контакт із травматичними подіями створюють передумови для розвитку професійного вигорання. В умовах воєнного часу поліцейські виконують не лише традиційні правоохоронні функції, а й залучаються до евакуації населення, забезпечення публічного порядку, реагування на надзвичайні події та надання допомоги постраждалим. Така багатовекторність діяльності супроводжується високим рівнем стресу, емоційного напруження і постійною загрозою життю, що створює сприятливі умови для формування синдрому професійного вигорання [1; 3].

Але, попри високу актуальність проблеми професійного вигорання працівників правоохоронних органів в умовах війни, сьогодні існує кілька суперечностей, що обґрунтовують необхідність окремого наукового дослідження цієї теми.

По-перше, хоча феномен професійного вигорання досить добре вивчений у мирних умовах (серед педагогів, медиків, соціальних працівників), специфіка воєнного контексту, зокрема для працівників поліції – наявність постійної загрози життю, нестабільність режиму служби, збільшення кількості екстремальних ситуацій – значно модифікує профіль стресорів і ресурсів. Тобто, традиційні моделі вигорання можуть бути недостатніми або неадекватними для цього контексту.

По-друге, існує суперечність між потребою забезпечити психологічне благополуччя працівників поліції і реальною обмеженістю ресурсів і підтримки в умовах воєнного часу. Організаційна підтримка, психологічні служби, режим ротації, відпочинку – все це часто обмежено або неповно реалізовано в кризових умовах.

По-третє, хоча наукові дослідження в українському контексті присутні, але вони є фрагментарними.

У зв'язку з цим, метою і завданнями нашого дослідження є наступні: з'ясувати механізми, фактори ризику, прояви та шляхи профілактики професійного вигорання саме серед працівників поліції в умовах воєнного стану, з урахуванням їх специфіки діяльності.

В останні роки в українській науковій літературі зростає кількість робіт, спрямованих на вивчення професійного вигорання у силових чи близьких до них структурах, що дає змогу виділити певні тенденції та прогалини.

Одним із ранніх прикладів (з врахуванням воєнного стану в Україні) є дослідження Дмуховської А. (2022), в якому представлено результати емпіричного визначення рівня вигорання серед працівників поліції та встановлено основні причини його виникнення, зокрема наголошено на тривалому емоційному навантаженні, високому рівні стресу, недосконалості відновлювальних механізмів [1].

У статті Кісіль З., Кісіль Р-В. та Перепелиці А. (2024) представлено аналіз діяльності працівників поліції під впливом екстремальних ситуацій, що призводять до емоційного, фізичного та когнітивного виснаження [2].

У роботі Ковальчук З. (2022) встановлено, що серед слідчих та оперуповноважених поліції особистісні характеристики (зокрема такі як тривожність, низька стресостійкість) мають значущий вплив на розвиток вигорання [3].

Більш загально було розглянуто тему вигорання держслужбовців у статті І. Аршавої та А. Баратинської (2022) «Новий підхід до дослідження вигорання держслужбовців (на прикладі працівників правоохоронних органів)», де вигорання розглядається у системі цінностей, зміни мотивації та професійної ідентичності. [4]

Дослідження Кравчук Ю., Козак Г. (2024) висвітлило перспективні втручання для працівників, які перебувають під високим навантаженням, зокрема пропонуючи тілесно-орієнтовані методики [5].

Ці роботи демонструють, що в українському контексті вже накопичено значну емпіричну базу, однак вона має певні обмеження: 1) частіше досліджуються окремі підгрупи (наприклад, слідчі) чи інші категорії, а не весь контингент працівників поліції; 2) меншою мірою звернено увагу на воєнний контекст і його вплив на вигорання саме серед поліціантів; 3) недостатньо досліджень з міждисциплінарною інтеграцією (психологічна, організаційна, соціальна складові) та довготермінових (лонгітюдних) проєктів.

Висновки. Професійне вигорання у працівників правоохоронних органів – це поліфакторне явище, що включає емоційне виснаження,

деперсоналізацію та зниження відчуття професійної ефективності. Умови повномасштабної воєнної агресії суттєво модифікують профіль стресогенних факторів, підсилюючи як частоту, так і інтенсивність тих впливів, що традиційно детермінують розвиток вигорання у працівників в поліції України. Ця трансформація обумовлює перехід від «професійного» до «екстремального» навантаження, коли щоденна службова діяльність поєднується з безпосередньою загрозою життю, масовими трагічними подіями та системними змінами в організації служби.

Отже, подальша робота має бути сфокусована на всебічному теоретико-емпіричному вивченні феномену професійного вигорання працівників поліції в умовах воєнного часу з урахуванням багатовимірності цього явища, адже саме у сучасних умовах війни, проблема попередження професійного вигорання працівників поліції набуває стратегічного значення для збереження кадрового потенціалу та ефективного функціонування системи правоохоронних органів.

Література

1. Дмуховська А. А. Дослідження професійного вигорання працівників поліції. *Психологічні засади розвитку, психодіагностики та корекції особистості в системі безперервної освіти* : збірник матеріалів конференції. Вінниця : ВНТУ, 2022. С. 78–88.
2. Кісіль З. Р., Кісіль Р.-В. В., Перепелиця А. В. Особливості синдрому емоційного вигорання у працівників Національної поліції України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2024.
3. Ковальчук З. Вплив особистісних властивостей на формування професійної деформації працівників ризиконебезпечних професій. *Психологія особистості*. 2022. Т. 9, № 1. С. 35–44.
4. Аршава І. Ф., Баратинська А. В. Новий підхід до дослідження вигорання держслужбовців (на прикладі працівників правоохоронних органів). *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 3. С. 13–24.
5. Кравчук Ю. В., Козак Г. А. Використання методів тілесної психотерапії в подоланні професійного вигорання працівників правоохоронних органів. *Психологічні студії*. 2024. № 1. С. 11–22.